

**Державний вищий навчальний заклад**  
**«Донбаський державний педагогічний університет»**  
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти  
Кафедра спеціальної педагогіки та інклюзії  
Кафедра логопедії та спеціальної психології

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Перший проректор



С.Г. Назока

«21» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ ЗІ**  
**СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**  
**підготовки здобувачів**  
**першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

<b>спеціальності</b>	016 Спеціальна освіта (Логопедія)
<b>за освітньо-професійною програмою</b>	Спеціальна освіта

Дніпро-Слов'янськ – 2024 р.

Програма атестації зі спеціальної педагогіки та психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Спеціальна освіта» спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

Розробники:

**Мамічева О.В.**, доктор психологічних наук, професор кафедри логопедії та спеціальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

**Омельченко М.С.**, доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програма розглянута і схвалена на спільному засіданні кафедри логопедії та спеціальної психології, спеціальної педагогіки та інклюзії.

Протокол №7 від «29» лютого 2024 р.

Завідувач кафедри  
спеціальної педагогіки та інклюзії

 М.С. Омельченко

Завідувач кафедри  
логопедії та спеціальної психології

 Н.Ю. Малій

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

«21» березня 2024 р.,

протокол №6

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Державне оцінювання здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти зі «Спеціальна педагогіка та психологія» передбачає знання здобувачами основ спеціальної педагогіки та психології та має своїм завданням перевірку рівня професійно-педагогічної підготовки майбутніх корекційних педагогів і психологів, вихователів дітей з особливими освітніми потребами.

Здобувачі мають розуміти сучасні підходи до організації та змісту корекційної та навчально-виховної роботи у спеціальних закладах освіти (шкільних та дошкільних) в контексті реформування української школи, а також нової Концепції спеціальної педагогіки. Іспит має за мету перевірити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок.

Перевірка знань на екзамені повинна бути глибокою, всебічною та об'єктивною. Оцінка за відповідь виставляється з урахуванням повноти знань, які передбачаються програмою.

*Основна мета* державної атестації здобувача бакалаврського рівня вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта полягає у визначенні відповідності професійної підготовки здобувачів до освітньої характеристики та кваліфікаційного стандарту, рівня їх готовності до самостійної педагогічної діяльності та якості засвоєння програм з вищезазначених курсів.

Здобувачі повинні бути готовими до виконання основних професійних функцій: комунікативної, організаторської, діагностичної, прогностичної, виховної; до високопрофесійного виконання своєї праці на користь суспільству.

Основними принципами при складанні програми були наступні:

1. Зв'язок спеціальної педагогіки і психології з дисциплінами психолого-педагогічного циклу.
2. Взаємозв'язок між розділами названих навчальних курсів. Загальний підхід до структури навчальних програм з дисциплін, які включено до державної атестації.

Державна атестація відбувається у письмовій формі в присутності Державної екзаменаційної комісії. Структура кожного білету передбачає виконання тестових завдань кількістю 30 тестів. Тестові завдання передбачають відповіді на знання питань вище зазначених дисциплін. У кожному білеті (тестовому завданні № ...) представлено тести різних видів: на знання теоретичних основ; тести відкритої форми (на 1 відповідь, на 2 відповіді, на декілька відповідей); закритої форми; на перехресне знаходження правильних відповідей; на визначення спеціальних термінів; на доповнення або закінчення речення; на доповнення відсутніх компонентів тощо. Виконання кожного тесту передбачає певну кількість балів. Загальна кількість набраних здобувачами балів складає 100. Після оцінювання відповіді (виконання тестів) визначається загальна кількість балів (від 0 до 100 балів).

До програмних питань кожної з дисциплін пропонується список основної та додаткової літератури.

# **АТЕСТАЦІЯ «СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»**

## **СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

Поняття про процес корекції. Суть і засоби педагогічної корекції. Роль навчання в розвитку учнів. Вимоги, які забезпечують корекційно-виховну спрямованість навчання. Комплексний підхід до організації корекційно-розвивального впливу на особистість учнів з особливими потребами.

## **ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

Особливості процесу навчання в спеціальній школі. Структура процесу навчання: сприйняття, осмислення, закріплення, застосування знань і вмінь. Шляхи забезпечення інтересу учнів молодших класів до навчання.

## **СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ПРИНЦИПІВ ОСВІТИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИВАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ**

Принципи навчання в спеціальній педагогіці. Гуманізм, демократизм навчання. Органічний зв'язок освіти з національною історією, культурою, традиціями. Корекційно-розвивальна спрямованість навчання. Науковість, доступність, систематичність, послідовність, систематизація в навчанні. Принципи свідомості і активності в навчанні. Особливості реалізації принципу наочності в навчанні учнів з особливими потребами. Принцип міцності засвоєних знань. Індивідуальний та диференційований підхід до учнів в процесі навчання.

## **ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. КРИТЕРІЇ ВИБОРУ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ**

Класифікація методів навчання. Залежність вибору методів навчання від дидактичної, виховної і корекційно-розвивальної мети, складу учнів, особливості навчального матеріалу тощо. Основні напрями і своєрідність використання проблемного і програмованого навчання в спеціальній школі.

## **ЗМІСТ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ**

Наукове обґрунтування змісту освіти в спеціальній школі. Основні принципи розвитку спеціальної освіти дітей з особливими потребами. Навчальний план спеціальної школи. Навчальна програма спеціальної школи. Підручники та навчальні посібники для спеціальної школи. Шляхи удосконалення змісту освіти в спеціальній школі.

## **ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. ТИПИ ТА СТРУКТУРА УРОКІВ**

Урок як основна форма навчання учнів. Внесок І.Г.Єременка в розвиток теорії й практики уроку в спеціальній школі. Пропедевтичні уроки, уроки формування нових знань і прийомів діяльності, уроки удосконалення знань і умінь, уроки систематизації и узагальнення знань, умінь і навичок, практичні уроки, контрольні уроки, комбіновані уроки, уроки корекції. Підготовча частина, основна частина, заключна частина уроку. Аналіз уроку. Основні критерії ефективності уроку. Екскурсія як специфічна форма організації навчального процесу.

## **ДОМАШНЯ САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ. РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Організація навчальної діяльності учнів з особливими потребами з виконання домашніх завдань. Робота вчителя спеціальної школи з організації самопідготовки учнів. Навчання школярів узагальненим прийомам самостійного виконання домашніх завдань. Раціональний вибір форм організації занять з самопідготовки і засобів керування діяльністю школярів.

## **ПЕРЕВІРКА, ОБЛІК ТА ОЦІНКА ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ. ВИМОГИ ДО ПЕРЕВІРКИ ТА ОЦІНКИ ЗНАНЬ. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ**

Психолого-педагогічні вимоги до перевірки і оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний і заключний. Методи контролю: усний, письмовий, графічний, програмований. Особливості проведення контрольних робіт. Стимулююча і корекційна роль оцінки. Критерії оцінки результатів навчання. Урахування індивідуальних особливостей учнів в процесі оцінювання їх навчальної діяльності.

## **ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ**

Роль трудового виховання в соціальної адаптації учнів. Види трудової діяльності в молодших класах спеціальної школи та їх корекційно-виховне значення. Система підготовки учнів до роботи: пропедевтика, професійна діагностика, профорієнтація, трудове навчання. Формування навичок самообслуговування, ручна праця.

## **ОСОБЛИВОСТІ ЗАВДАНЬ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ТА ФОРМИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ. ЗВ'ЯЗОК ПОЗАКЛАСНОЇ ТА НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Особливості позакласної роботи в спеціальній школі. Зміст позакласної роботи: освітньо-виховна робота, художня самодіяльність, фізичне виховання. Форми позакласної роботи: масова, групова, індивідуальна. Зв'язок позакласної та навчальної роботи. Національне виховання учнів з особливими потребами.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ**

#### **Основна:**

1. Бричок С., Шалівська Ю. Діагностика як основа психолого-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 12. / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2020. 299с. С. 93-103.
2. Засенко В., Прохоренко Л. До проблеми реформування галузі освіти дітей з особливими потребами. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. Київ: ТОВ «Наша друкарня», 2020. Вип. 16. 143-159. URL : <https://cutt.ly/kZA0qRN>.
3. Ісаєва О. Історико-педагогічні аспекти розвитку спеціальної освіти в незалежній Україні. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. Київ: ТОВ «Наша друкарня», 2020. Вип. 16. С. 160-176. URL : <https://cutt.ly/kZA0qRN>
4. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія : підручник. К. : ВЦ «Академія», 2020. 223 с.
5. Колупасєва А., Таранченко О. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.-метод. посібник. Харків, Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
6. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
7. Миронова С. Нова Українська школа : особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с.
8. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Корекційна психопедагогіка» / [уклад.: Л. І. Нічуговська, А. О. Криворотько] ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, Ф-т психології та спец. освіти, Каф. педагогіки та спец. освіти. Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2020. 38 с.
9. Кузнецова Т. Г. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Навчальний посібник для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Видання 2-е, доп. і перероб. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2019. 118 с.
10. Кузнецова Т. Г. Корекційна психопедагогіка. Курс лекцій: Навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня

- вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. Видання 2-е, доп. і перероб. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 130 с.
11. Мартинчук О. В. Спеціальна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Мартинчук, І. М. Маруненко, К. В. Луцько та ін.; за ред. О. В. Мартинчук. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 364 с.
  12. Прохоренко Л. І. Наука – практиці: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Вісник НАПН України. 2022. 4 (1). С. 1-9. URL :<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4110>.
  13. Середа І. В. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу. Частина I / І. В. Середа, В. А. Кисличенко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. 164 с.
  14. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Супрун Г.В., Криваковська Р. В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. Наукові перспективи. №6 (24). 2022. С. 528-544
  15. Тат'янчикова І. В. Спеціальна педагогіка з методикою викладання: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Спеціальна педагогіка з методикою викладання». Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 109 с.
  16. Тат'янчикова І. В. Історія корекційної психопедагогіки: методичні рекомендації для студентів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Історія корекційної психопедагогіки». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 122с.
  17. Тат'янчикова І. В. Історія, теорія і методологія спеціальної педагогіки: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Історія, теорія і методологія спеціальної педагогіки». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 133 с.
  18. Чеботарьова О., Гладченко І. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку : навчання та розвиток : навч.-метод. посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 128 с
  19. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В. І. Бондаря, В. М. Синьова. Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с.

#### **Допоміжна:**

1. Блеч Г. О., Трикоз С. В. Поради батькам і педагогам. Ми поруч. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Харків: Вид-во “Ранок”, 2019. 32 с.



2. Кас'яненко О.М. Спеціальна педагогіка: збірник тестів з дисципліни «Спеціальна педагогіка» для здобувачів денної форми навчання, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» першого (бакалаврського) рівня / укладач О.М. Кас'яненко, Мукачєво: МДУ, 2022. 47 с.
3. Коваленко В. Є. Вікові особливості соціального становлення дітей з інтелектуальними порушеннями в спеціальних психолого-педагогічних дослідженнях. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series : Pedagogy and Psychology / Mukachevo State University*. 2020. Vol. 6, №. 2. P. 173–184.
4. Кузнецова Т.Г. Формування міжособистісних стосунків старших учнів з інтелектуальними порушеннями. Вісник Національного університету «Чірнигівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка. Випуск 6(162) (Серія: Педагогічні науки). Чернігів, 2020. С. 66-71. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/en/about-the-publication/> .
5. Омельченко М. С. Спеціальна педагогіка (дошкільна). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 165 с.
6. Скрипник Т. В., Мартинчук О.В. Алгоритм психолого-педагогічного супроводу учнів молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2021. Том 32 (71). №2. 2021.С. 163-168.
7. Тат'янчикова І.В., Сахно Т.С. Проблема формування інформатичних компетентностей у старшокласників із психофізичними порушеннями. Особлива дитина: навчання і виховання / за заг. ред. проф. А.А. Колупасєвої. К.: Знання. №2. 2019. С. 86-96.

## **СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**

### **СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКОВА ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-СПРЯМОВАНОГО НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ**

Предмет, завдання та принципи спеціальної психології. Поняття “дитина з особливими освітніми потребами”. Причини порушення розвитку в дитячому віці. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної психології. Система загально-психологічних понять: психічна діяльність, психічні процеси, функціональна психологічна система, мовленнєве опосередкування, елементарні та вищі психічні функції, інтеріоризація, екстеріоризація, розвиток та формування психіки. Корекція та компенсація психічних порушень при розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

### **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ ІЗ ДИСГАРМОНІЙНИМ СКЛАДОМ ОСОБИСТОСТІ.**

Короткий історичний огляд розвитку спеціальної психології як науки. Розвиток спеціальної психології в Україні. Міждисциплінарні зв'язки. Виділення спеціальних галузей спеціальної психології. Теоретичне та практичне значення спеціальної психології. Психолого-педагогічне вивчення дітей із дисгармонійним складом особистості. Клініко-психологічна характеристика дисгармонії психічного розвитку. Патологічне формування особистості. Типи порушень поведінки, акцентуації характеру.

### **ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСНОВА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Особливості вищої нервової діяльності дітей з порушеннями розвитку. Значення теорії функціональних систем у з'ясуванні особливостей порушень фізіологічних механізмів психічної діяльності дітей з психофізичними порушеннями. Компенсація порушень функцій, як особливий випадок рефлекторної діяльності мозку. Нейропсихологічна концепція мозкової організації психічної діяльності та її значення в розумінні структури психічних порушень дітей з особливими освітніми потребами.

### **ЗАКОНОМІРНОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

Ідея складної ієрархічної структури розвитку дітей з психофізичними порушеннями. Загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Значення корекційно-спрямованого навчання. Сутність, принципи та засоби корекційно-розвиваючого навчання в спеціальних закладах.

## **ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Сучасні підходи в класифікації дітей з інтелектуальними порушеннями. Причини розумової відсталості. Класифікація за ступенем важкості та етіопатогенетичним принципом (категорії), рівні інтелектуального функціонування дитини. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Особливості розвитку особистості, емоційно - вольової сфери та діяльності дітей з ППР.

## **ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ /ЗПР/**

Поняття “затримка психічного розвитку” та її класифікація. Історія психолого-педагогічного вивчення дітей із ЗПР. Психолого-педагогічна характеристика та особливості готовності дітей із ЗПР до школи. Психологічні особливості розвитку пізнавальної сфери: пам’яті, уваги, сприймання, діяльності дітей із ЗПР. Особливості мислення, мовлення та засвоєння матеріалу дітьми із ЗПР /дошкільного та шкільного віку/. дітьми. Особливості психологічної діагностики та корекційно-виховної роботи з дітьми із ЗПР.

## **ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ПРИ ДИЗОНТОГЕНІЯХ ДЕФЦИТАРНОГО ТИПУ**

Психологічні особливості осіб з порушеннями мовлення, слуху, зору, порушень опорно-рухового апарату: історія вивчення дітей, класифікація порушень, форми, особливості розвитку пізнавальної сфери, особистості, емоційно-вольової сфери та діяльності дітей, психолого-педагогічна діагностика та корекція.

## **ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ З РАС**

Предмет і завдання психології дітей з РДА. Історичний огляд, причини та механізми виникнення. Класифікація станів дітей із синдромом раннього дитячого аутизму за ступенем важкості. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із РАС. Особливості порушення особистості та емоційно-вольової сфери та особливості діяльності дітей із синдромом раннього дитячого аутизму.

## **ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Психологічне вивчення дітей з ППР, як передумова і складова частина організації корекційно-спрямованого навчання та виховання в спеціальній школі. Єдність діагностики та корекції психічного розвитку дитини з

інтелектуальними порушеннями. Діагностика розвитку дітей з ППР, як складова частина спеціальної психології. Історичний огляд розвитку методів психологічного вивчення дітей з ППР. Принципи психологічного вивчення дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Метод спостережень. Експериментально-психологічне вивчення. Лабораторний експеримент. Принципи побудови експерименту. Організація експерименту. Навчальний /формувальний/ експеримент, як різновидність психологічного експерименту. Факторне планування на етапі розробки методики формувального експерименту. Вивчення продуктивної діяльності учнів спеціальної школи /письмові роботи, малюнки, вироби, конструювання/. Метод бесід. Анкетування. Психологічні тести для обстеження дітей з ППР.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

### Основна література

1. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: 2 вип. 16 том 2. За ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2020. 330 с.
2. Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за В 80 матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (10-11 квітня 2020 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. Умань: ВПЦ «Візаві», 2020 р. Вип. VI. 223 с.
3. Кордонець В.В., Омельченко М.С., Семенова Т.В. Психологічні аспекти корекції емоційно-вольової сфери дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями молодшого шкільного віку. Наукові інновації та передові технології» (Серія «Психологія»), № 9 (23), 2023. С. 101-113.
4. Кордонець В.В. Теоретичний і практичний аспекти корекційно-розвиткової роботи при порушеннях звуковимови. Навчальний посібник. Слов'янськ: видавництво ФОП Підченко Д. Л., 2021.
5. Кузнецова Т.Г. Формування міжособистісних стосунків старших учнів з інтелектуальними порушеннями. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка. Випуск 6(162) (Серія: Педагогічні науки). Чернігів, 2020. С. 66-71. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/en/about-the-publication/> .
6. Липа В.О. Психокорекційна педагогіка (олігофренопедагогіка) в практиці інклюзивного навчання. Навчальний посібник. Видання 2-е, доп. і перероб. Слов'янськ: Вид-во ФОП Д.Л.Падченко, 2018. 358 с.
7. Малій Н.Ю., Мамічева О.В. Особливості реабілітації та адаптації дітей постраждалих внаслідок військових дій. Наукові студії : зб. наук. праць за результатами Міжнародної науково-практичної конференції «Психологічний супровід особистості в умовах сучасних викликів постмодерного суспільства: теоретичні засади та прикладні аспекти»(25 листопада 2022р.) / [За заг. ред.

- Е.А. Панасенко]. Краматорськ: Видавництво ЦТРІ- «Друкарський дім», Вип. 348 с.
8. Малій Н.Ю., Дяченко Л.О., Запорожченко . Проблеми та шляхи вирішення соціалізації дітей шкільного віку з порушенням мовлення. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 3. 2023. 590 с.
9. Мамічева О.В., Березка С.В. Особливості психокорекції дітей з розладами аутистичного спектру засобами арт-терапії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Випуск 35: збірник наукових праць. М-во освіти і науки України, Нац. Пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 186 с.*
10. Мамічева О. В. Досвід роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру у формуванні професійної свідомості корекційного педагога. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2018. Вип. 35. С. 126-131.*
11. Мамічева О., Татяничкова І. Психолого-педагогічні напрями оптимізації соціалізації дітей із психофізичними порушеннями в процесі професійної підготовки. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2019. Вип. 10. С. 97-101.
12. Мамічева О.В. Діагностика та корекція порушень психофізичного розвитку дітей. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Частина II. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2019. 262 с.
13. Мамічева О., Апухтіна В. Особливості довільної регуляції молодших школярів з важкими порушеннями мовлення.. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2019. Вип. 38. С. 180-186.*
14. Омельченко М.С., Мамічева О.В., Кордонець В.В., Сильченко В.В. Психологічні аспекти корекції емоційно-вольової сфери дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями молодшого шкільного віку. *Наукові інновації та передові технології» (Серія «Психологія»), № 9 (23), 2023. С. 101-113.*
15. Особливості використання знаків та символів в навчанні дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку URL: <https://aqce.com.ua/download/publications/192/250.pdf/>
16. Пасікун А.В. Значення міжособистісних відносин у житті дітей з нормальним розвитком. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науковопрактичної конференції «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» / За загальною редакцією Ю. Д. Бойчука – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. – 629 с.*

17. Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями. Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 016 «Спеціальна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Укладач О.І. Утьосова. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024. – 78 с
18. Сіліч С.М. Особливості сімейного виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науковопрактичної конференції «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти»* / За загальною редакцією Ю. Д. Бойчука – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. – 629 с.
19. Сильченко В.В. Комуникативні навички дошкільників із синдромом дефіциту уваги. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб.наук. праць. Переяслав,2020. Вип. 65.330 с.
20. Ткачук Н. Особливості розвитку і корекції емоційного розвитку та вольової саморегуляції дітей з інтелектуальною недостатністю. URL: [https://imso.zippo.net.ua/wpcontent/uploads/2020/03/18\\_%D0%A2%D0%BA%D0%B0%D1%87%D1%83%D0%BA100..2020.pdf](https://imso.zippo.net.ua/wpcontent/uploads/2020/03/18_%D0%A2%D0%BA%D0%B0%D1%87%D1%83%D0%BA100..2020.pdf)
21. Федорова М. Особливості емоційного розвитку сучасних дітей в аспекті становлення міжособистісних взаємин. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2020. ВИПУСК 1 (46) С. 133-137.
22. Чепурна Л.Г. Внесок К.М. Турчинської в розвиток вітчизняної корекційної педагогіки. URL: <https://aqce.com.ua/download/publications/635/600.pdf/>
23. Шевченко Ю. Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями в сучасному освітньому просторі. *Особлива дитини: навчання і виховання.* 2020. №3. С. 36-47.
24. Яковлева С.Д., Федорова Т.М. Стан сформованості емоційної сфери в дітей з інтелектуальними порушеннями. *Актуальні питання корекційної освіти. Серія: Педагогічні науки.* 2019. Вип. 12.
25. Afuzova, H., Ogorodniychuk, Z., Pavelkiv,V., Mamicheva, O., Prokofieva, O., & Androsovich, K.(2022). Determinants of Professional Orientation of Future Psychologists on Correctional Support of Children with Psychophysical Disorders. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(1Sup1), 188-206.
26. Bazyma, N., Mamicheva, O., Korhun, L., Krykunenko, Y., Rozina, I., & Dehtiarenko, T. Creating the Correctional Environment for Personality Development of Children with Autistic Disorders. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 13(1), 259-275.

27. Butuzova, L., Shulzhenko, D., Kolykhan, V., Nesprava, M., Podofiei, S., & Mamicheva, O. (2022). Neuropsychological Technologies for Maintaining Occupational Health of an Individual. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(4), 145-158.
28. Olena Mamicheva, Iryna Dmytriieva, Maryna Omelchenko, Viktoriya Silchenko, Hanna Bobrova, Dmytro Say. Socio-Pedagogical and Psychological Aspects of Accompanying Students with Special Needs in the Context of the Development of Inclusive Education. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22 No. 9 pp. 527-534.
29. Sheremet M., Suprun M., Suprun D., Mamicheva O. Trends of modernization of psychologists' professional training in the system of special education. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. 2020. Vol. 24, Issue 6. P.13010-13029.

### Додаткова література

1. Бондар В.І. Освіта дітей з особливими потребами: пошуки та перспективи. – [Електронний ресурс]. – [www.surdopedagogika.com](http://www.surdopedagogika.com)
2. Завітренко Д.Ж. Особливості інтелектуального розвитку дітей із церебральним паралічем. *Корекційна педагогіка*. Випуск 13. Т. 2. 2019. С.117-120.
3. Коваленко В. Є. Вікові особливості соціального становлення дітей з інтелектуальними порушеннями в спеціальних психолого-педагогічних дослідженнях. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series : Pedagogy and Psychology / Mukachevo State University*. 2020. Vol. 6, №. 2. P. 173–184.
4. Омельченко М. С. Спеціальна педагогіка (дошкільна). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 165 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка, 4-те видання. К.: Академія, 2018. С.408

### Зразок форми білету державної атестації зі спеціальної педагогіки та психології

*ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Факультет спеціальної освіти

Рівень вищої освіти бакалаврський

Атестація

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Навчальна дисципліна Спеціальна педагогіка та психологія

### ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ № 1

1. Концепція сучасної спеціальної освіти дітей з особливими потребами в Україні. Визначити основні складові. (10 б.)
2. Нова Концепція спеціальної освіти визнає пріоритетним: (16.)
  - а) розвиток потенційних можливостей дитини;

- б) виховну роботу в спеціальному навчальному закладі;
- в) формування знань, умінь, навичок у дитини.

**3. Диференційований підхід – це.. (1б.)**

- а) індивідуалізація навчальних програм з урахуванням певних специфічних проблем (порушень розвитку) дитини, через які вона не може здійснювати загальну навчальну програму;
- б) урахування типологічних особливостей розумово відсталих учнів;
- в) включення дитини з проблемами психофізичного розвитку в середовище здорових людей у процесі навчання, виховання, праці, проведення вільного часу.

**4. Вагомим інститутом соціалізації дитини з особливими освітніми потребами є : (2 б)**  
(за кожна правильну відповідь 1б.)

- а) сім'я;
- б) спеціальний заклад освіти (школа);
- в) колектив однолітків;
- г) дошкільний заклад освіти.

**5. Визначити методи навчання за джерелом передачі та характером сприймання інформації: (2 б.)**

- а) репродуктивні;
- б) словесні;
- в) проблемного викладу;
- г) наочні;
- д) практичні;
- є) частково-пошукові;
- ж) дослідницькі.

**6. Співвіднесіть правильно термін і визначення(4 б.)** (за кожна правильну відповідь 1б.)

- |                   |   |
|-------------------|---|
| 1. Соціалізація – | а) входження у суспільство, знаходження свого місця в ньому, пропонуючи йому (соціальній групі, оточенню) себе зі своїми можливостями;                          |
| 2. Адаптація –    | б) повернення людини з інвалідністю до нормального життя і праці в межах її психофізичних можливостей;  |
| 3. Інтеграція –   | в) пристосування до нових умов існування людини як організму, носія психічного і соціального;   |
| 4. Реабілітація – | г) входження індивідів у суспільство через різні спільноти, колективи, групи завдяки засвоєнню соціальних норм, ідеалів, цінностей шляхом навчання та виховання |

**7. Співвіднесіть правильно вчених та їх дослідження: (4 б.)** (за кожна правильну відповідь 1б.)

- |  |                    |
|--|--------------------|
| 1. Проблемою трудового навчання дітей з психофізичними порушеннями займався –              | а) М.П. Козленко;  |
| 2. Проблемою інтелектуальних здібностей учнів з психофізичними порушеннями займався –      | б) М.М. Тарасевич; |
| 3. Проблемою фізичного виховання і учнів з психофізичними порушеннями займався –           | в) В.М. Синьов;    |
| 4. Перші публікації щодо розвитку і навчання дітей з психофізичними порушеннями належать – | г) В.І. Бондар     |



**8. Співвіднесіть правильно термін та його визначення: (4б)** (за кожную правильну відповідь 1б.)

- |  |   |
|--|---|
| 1. порушення інтелектуального розвитку - | а) сповільнення темпу психічного розвитку, яке частіше виявляється під час вступу до школи і виражається в недостатності загального запасу знань, обмеженості уявлень, незрілості мислення, малій інтелектуальній цілеспрямованості, переважанні ігрових інтересів, швидкою перенасичення в інтелектуальній діяльності; |
| 2. Олігофренія -                         | б) набуте слабоумство, стійке ослаблення інтелектуальної діяльності у сполученні з розладами пам'яті та емоційно-вольової сфери;  |
| 3. Деменція -                            | в) стійке незворотне порушення пізнавальної діяльності на основі органічного ушкодження центральної нервової системи;   |
| 4. Затримка психічного розвитку -        | г) стійке незворотне порушення пізнавальної діяльності на основі органічного ушкодження центральної нервової системи природжене або придбане в ранньому віці (до 3-х років).  |

**9. Співвіднесіть правильно відповіді: (4 б.)** (за кожную правильну відповідь 1б.)

- |   |   |
|---|---|
| 1. Принципи навчання, що обслуговують компоненти змісту -                               | а) принцип доступності знань; принцип активності і свідомості у навчанні; принцип наочності;  |
| 2. Принципи навчання, стосуються діяльності вчителя і методики викладання -             | б) принцип корекційної спрямованості навчання;<br><br>вирішальна роль вчителя і педагогічного колективу у навчанні;<br>принцип індивідуального та диференційованого підходу до учнів; |
| 1. Принципи навчання, що стосуються контрольних оцінювальних функцій процесу навчання - | в) принцип виховуючої спрямованості навчання;<br>принцип науковості процесу навчання;<br>принцип систематичності і послідовності навчання;  |
| 2. Принципи навчання, що обслуговують його компонент -                                  | г) принцип міцності засвоєння знань, формування вмінь і навичок.  |

**10. Розкрийте термін (1 б.)**

Корекційна психопедагогіка – це .....

**11. Реабілітація, яка охоплює опорно-рухову, моторну сферу людини і здійснюється засобами адаптивного фізичного виховання і лікувальної фізкультури має назву: (1б)**

- а) трудова реабілітація
- б) культурно-особистісна реабілітація
- в) психологічна реабілітація
- г) фізична реабілітація

**12. Встановіть правильно визначення різних видів реабілітації: ( 4 б.)** (за кожную правильну відповідь 1б.)

<p>1. Реабілітація за допомогою цілеспрямованого навчання, виховання для забезпечення засвоєння розумово відсталою людиною цінностей людської культури.</p> <p>2. Реабілітація, яка охоплює опорно-рухову, моторну сферу людини і здійснюється засобами адаптивного фізичного виховання і лікувальної фізкультури.</p> <p>3. Реабілітація за допомогою трудового, зокрема професійно-трудоного навчання і виховання.</p> <p>4. Реабілітація шляхом застосування спеціальних технологій позитивних впливів на психічну сферу людини, її психічні стани, процеси, властивості</p>	<p>а) трудова реабілітація  б) культурно-особистісна реабілітація  в) психологічна реабілітація  г) фізична реабілітація</p>
---	--

**13. Виключити з переліку зайве.**

**Які загальні принципи сучасної психологічної науки використовує корекційна психопедагогіка при дослідженні проблем педагогічної корекції розвитку і соціалізації людини з порушенням інтелектом: ( 4 б.)** (за кожную правильну відповідь 1б.)

- а) принцип індивідуального та диференційованого підходу
- б) принцип детермінізму
- в) принцип відображення
- г) принцип єдності психіки і діяльності
- д) принцип гуманності
- е) принцип розвитку (генетичного аналізу)
- ж) принцип системно-структурного підходу
- з) принцип розвивального навчання
- і) принцип зв'язку з життям

**14. Визначити складові змістовного компоненту оцінювання: ( 4 б.)** (за кожную правильну відповідь 1б.)

- а) рівень сформованості знань
- б) усвідомленість засвоєння знань
- в) правильність засвоєння знань
- г) повнота засвоєння знань
- д) міцність засвоєння знань
- е) рівень сформованості умінь
- ж) ставлення до навчально-практичної діяльності
- з) ставлення до оцінки

**15. Дайте визначення: ( 4 б.)** (за кожне правильне доповнення 1б.)

Методи навчання розумово відсталих учнів – \_\_\_\_\_ озброєння їх системою \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_ і \_\_\_\_\_, потрібних для самостійного життя, трудової діяльності, способу корекції вад їх психічного, зокрема пізнавального розвитку, формування особистості, громадського світогляду і соціальної поведінки.

**16. Відмітьте, в залежності від яких причин виникнення аномалій і порушень розвитку, відхилення поділяють на ...: (1 б.)**

- а) первинні та вторинні;
- б) комплексні та поодинокі;
- в) вроджені та набуті.

**17. Компенсація – це ...: (4б.)** (за кожную правильную відповідь 2б.)

- а) врівноваження дефекту;
- б) урахування первинних, вторинних, третинних дефектів розвитку;
- в) заміна втрачених функцій;
- г) своєрідність психічного розвитку.

**18. Позначте критерії, які не характеризують інклюзивну освіту: (2 б.)**

(за кожную правильную відповідь 1б.)

- а) адаптувати дитину до навчально-виховного процесу системи освіти;
- б) дитина або адаптується до системи, або стає для неї непринятною;
- в) усі діти можуть навчатися;
- г) освітня система адаптується до дитини.

**19. У чому полягає «актуальний рівень» розумового розвитку дитини? (2 б.)**

- а) запас знань і вмінь, які сформовані до моменту обстеження;
- б) у когнітивних розладах;
- в) у порушеннях емоційно-вольової сфери;
- г) у потенційних можливостях оволодіння навичками.

**20. Широкий спектр прикладних задач спеціальної психології не обумовлений: (2 б.)**

- а) процесом розробки наукових основ методів і змісту навчання різних груп дітей з відхиленнями у розвитку;
- б) корекційною, реабілітаційною і психопрофілактичною роботою з дітьми з ООП;
- в) процесом вивчення соціальних проблем дітей на різних етапах вікового розвитку, середовищем їх життєдіяльності.

**21. Які з перерахованих методів дослідження спеціальної психології НЕ належать до неї? (2 б.)**

- а) експеримент, опитування, бесіда;
- б) соціометрія, аналіз продуктів діяльності;
- в) експеримент, опитування, близнюковий, генетичний методи.

**22. Установіть правильную відповідність між терміном та його значенням: (4 б.)** (за кожную правильную відповідь 2б.)

- а) вікова норма (показники інтелектуального та особистісного розвитку дитини, які повинні сформуватися до кінця певного вікового етапу);
- б) предметная норма (система спеціальних заходів, спрямованих на подолання недоліків психофізичного розвитку);
- в) індивідуальна норма (проявляється в індивідуальних особливостях розвитку та саморозвитку дитини);
- г) соціальна норма (рівень психосоціального розвитку дитини, що відповідає середнім кількісним показникам).

**23. Яка модель ставлення суспільства до осіб з порушеннями в розвитку прийнята як головна при формуванні сучасної соціальної політики в більшості країн світу? (4 б.)**

- а) Модель «Інклюзивного забезпечення»;
- б) Модель «Економічна»;

в) Модель «Захищеність».

г) Модель «Інтеграція».

**24. Співвіднесіть функції та їх значення, які реалізує дорослий в психокоректувальному процесі по відношенню до підлітка з психопатіями й акцентуаціями характеру: (4 б.) (за кожную правильну відповідь по 1 б.)**

- |                 |   |
|-----------------|---|
| 1. Виховна -    | а) активізація значущості соціально схвалюваної діяльності, формування зацікавленого відношення до оцінок;                |
| 2. Корекційна - | б) стимуляція процесів саморегуляції і самокорекції;  |
| 3. Регулююча -  | в) відновлення позитивних якостей особи; компенсаторна – знаходження області оптимальної реалізації можливостей підлітка; |
| Стимулююча -    | г) робота по подоланню негативних якостей, що викликають дезадаптацію, особистості підлітка.                              |

**25. Доповніть прізвищем автора цитату та заповніть пропуски: 3 б**

\_\_\_\_\_ відзначав, що завданнями виховання дитини з \_\_\_\_\_ в розвитку є його \_\_\_\_\_ в життя і створення компенсації його нестачі будь-яким іншим шляхом. Причому компенсацію дослідник розумів не в біологічному, а в соціальному аспекті, так як вважав, що в корекційному навчально-виховному процесі доводиться мати справу не стільки з біологічними факторами, скільки з їх соціальними наслідками.

**26. У випадку, якщо після відвідування спеціалістів і отримання висновку ІРЦ у дитини виявлять особливі освітні потреби, то яку вона зможе отримати підтримку, що вплине на її подальший формат навчання? (4 б.) (за кожную правильну відповідь 2б.)**

- а) від спеціалістів психолого-медико-педагогічної комісії;
- б) кошти з субвенції на розвиткові заняття в закладі;
- в) кошти для батьків на утримання дитини;
- г) від асистента вчителя у класі.

**27. До основних властивостей нервових процесів належать: (2 б.)**

- а) гальмування, сила та врівноваженість;
- б) сила, врівноваженість і рухливість;
- в) напруження, рухливість і збудження.

**28. З нижче наведених клініко-психологічних характеристик вкажіть, яке описано порушення та доповніть пропуски: (3 б.)**

.....виникає складна структура первинних і вторинних відхилень у психічному розвитку дитини з порушенням \_\_\_\_\_. Первинний симптом (порушення або відсутність \_\_\_\_\_) призводить до відхилень вторинного порядку - порушень у розвитку мови. Складна структура первинної та вторинної симптоматики проявляється насамперед у відношеннях \_\_\_\_\_ та мовлення. Поразка \_\_\_\_\_ призводить до затримки формування мовлення і, в той же час, нормальне функціонування \_\_\_\_\_ знаходиться в тісній залежності від ступеня його розвитку.

**29. Доповніть подане речення окремими словами: (3 б.)**

(за кожную правильну відповідь 1б.)

«\_\_\_\_\_ дефекти відображають порушення \_\_\_\_\_ розвитку в умовах первинного \_\_\_\_\_».

**30. Схарактеризуйте ознаки ступенів порушень інтелектуального розвитку дітей. (10 б.)**

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шкала оцінювання, ECTS	Стандартна оцінка	<i>Критерії оцінювання</i>
<b>90 – 100</b>	<b>відмінно</b>	Повно, змістовно і аргументовано викладає програмний матеріал. У своїх відповідях спирається на наукові дослідження вчених, користується прийомами порівняльного аналізу, узагальнення, наводить власні приклади та пояснює їх. Проявляє творчий підхід при вирішенні проблеми. Виявляє схильність до науково-дослідної роботи.
<b>75 – 89</b>	<b>добре</b>	Виявляє знання загального змісту курсу. При розкритті програмного матеріалу наводить власні приклади. Відтворює основні положення програмного матеріалу, але недостатньо творчо вирішує суть проблеми.
<b>60 – 74</b>	<b>задовільно</b>	Допускає помилки при відтворенні змісту теми, зазнає труднощів в їх усуненні. Відповіді на запитання не повні. Зазнає труднощів у використанні на практиці отриманих знань, вмінь, навичок. В цілому програмний матеріал засвоєний частково.
<b>35 – 59</b>	<b>незадовільно</b>	Відмічено незнання основного змісту курсу, орієнтується лише в розкритті окремих положень. У відповідях допускає грубі помилки.
<b>1 – 34</b>	<b>неприйнято</b>	Особа повністю не володіє програмним матеріалом. Від відповіді відмовляється.

### **Шкала оцінювання:**

90 – 100 балів – відмінно

75 – 89 балів – добре

60 – 74 балів – задовільно

35 – 59 балів – незадовільно, з можливістю повторного складання

1 – 34 бали – неприйнято, з обов'язковим повторним курсом

### **Підписи авторів програми:**

докт. психол. наук, проф. Мамічева О.В.



докт. психол. наук, проф. Омельченко М.С.

